

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКОТО
ТУРИСТИЧЕСКО Д = ВО .

Год. XI Кн. 9 и 10

СЪДЪРЖАНИЕ:

<i>Б. Наслѣдниковъ</i> —За загиналитѣ за отечеството туристи .	стр. 33
<i>Д-ръ П. Козаровъ</i> —Панахида за падналитѣ столични туристи	34
<i>Биографии на починалитѣ туристи:</i> Кап. Ив. Добревъ, поета Стр. Кринчевъ, Г. Мискановъ, Панайотъ Киселковъ, Алекс. Спиридоновъ, Дим. Гицовъ, Лука Урушевъ, Дим. Дончевъ, Анг. Братоевъ, Ас. Чолѣвъ, поруч. Ал. Ива- новъ, Вл. Яначковъ, Дим. Кулински, Г. Михайловъ	36—56
<i>Б. Н.</i> Писма отъ бойното поле	
2. На моятъ другаръ † Стефанъ Цвѣтковъ	57
Дружественъ животъ	59
Хроника	59
Съдържание на год. XI.	63
Обяви на корицитѣ	

Въ текста 13 портрета.

Тая Памѣтна книжка струва 30 ст.; за ученици 20 ст.

Който не желае да получава списанието, нека повърне
тая книжка въ редакцията.

За напрѣдъ списанието ще се изираща само на прѣд-
платилитѣ.

Памѣтна книжка.

На загиналитѣ за отечеството туристи!

Крѣвна и страшна буря разтърси вѣчно бунтуващия се Пиринъ, неспокойния и размирень Балканъ.

Българинътъ отъ Дунава до Егея и отъ Охрида до Черното море грабна оржието и се хвърли въ великата, неравна борба съ вѣковния потисникъ. И тикани отъ национални идеали и братска обичъ, българскитѣ лѣвовѣ се бориха съ всички сили и срѣдства, до като повалиха тиранина—азиятецъ.

Но тъкмо въ момента на велико тържество, на правда и сполука, въ гърбътъ ни се яви други юдинъ съюзникъ и оспори спечелената и облѣна съ крѣвъ и сълзи родна земя.

Нападнати отъ вси страни, унижени прѣдъ цѣлъ свѣтъ и хайдушки ограбени, ние сложихме оржието, но пакъ горди и велики прѣдъ себе си, прѣдъ собственнитѣ си дивни и героични подвизи.

Изчезна туй, за което мила България пролѣ потоци крѣвъ и изгради могили отъ живи и млади тѣла.

Тамъ изъ Чаталджанскитѣ и Тракийски полета, прѣдъ Одринъ и Султанъ-тепе, изъ урвитѣ Пирински и Осоговски, въ незнайни и бѣзкрѣстни гробове навѣки почитаватъ хиляди български синове; тамъ по чукари и усои, сж и тлѣнитѣ останки на мнозина наши *другари — туристи*.

Прѣждеврѣменно тѣ загинаха отъ вражески куршумъ, илѣ безпощадна болѣстъ, за велика и завѣтна идея, за блѣнъ народень, но уви, тѣй непостижимъ и тѣй далечень!

Почиватъ тия, що всѣкога бродѣха и блуждаеха въ живота, за да търсятъ вѣчната красота; тия що тичаха по поля и гори, възлизаха по скали и планини, за да се любуватъ и сродятъ съ родната природа. Почиватъ тия, що безгранично обичаха своятъ народъ и родина, за която найсетнѣ, въ лудъ младешки устрѣмъ, дадоха всичко, що имаха — своятъ животъ, сами себе си.

О, герои мили! Вие загинахте при тѣй злочести сѣтнини, завѣщавайки само единъ примѣръ и една утѣха, че изпѣлнихте достойно отечествения си дългъ и се самопожертвувахте тамъ, на полето на честъта и славата.

Майки и сестри, бащи и братя, приятели и другари! Нека всички се утѣшимъ прѣдъ непрѣклонната сѣдба, като въ общото нещастие потърсимъ крѣпка вѣра и сили за новъ жи-

вотъ и свѣтла бѣднина. Нека помнимъ, че България не ще загине, че нейното национално развитие и скорошно благополучие сж обезпечени, защото тя е раждала и ще ражда навѣки синове, като капитанъ *Ив. Добревъ*, *Стр. Кринчевъ*, *Г. Мискановъ*, *Панайотъ Киселковъ*, *Д. Гицовъ*, *Ал. Спиридоновъ*, *Д. Дончевъ*, *Г. Михайловъ* и други като тяхъ.

Нека поетитѣ възпѣятъ и обезсмъртятъ вашитѣ геройски дѣла, нека тѣ завѣщатъ на поколѣннията вашитѣ свѣтли имена, а ние — другаритѣ ви по туристика и идея, до животъ ще търсимъ вашитѣ гробове, за да ги укичимъ съ зеленина и цвѣта — символъ на надежда и любовъ къмъ насъ.

Поклонъ и слава вамъ, храбри и доблестни български туристи!

Б. Наслѣдниковъ.

Панахида за падналитѣ етолични туристи.

На 29 септември т. г. Софийскитѣ клоноъ на Б. Т. Д. отслужиха тържествена панахида въ църквата „Св. Седмочисленици“, за загиналитѣ прѣзъ войната свои членове. Присѣтсуваха многобройни дружествени членове, сѣмействата на покойнитѣ и тѣхнитѣ приятели и познати. По тоя случай, прѣдседателтъ на клона г. Д-ръ П. Козаровъ, произнесе слѣдната рѣчь:

Нажалено събрание!

Дълбока скърбъ се е разтѣла широко изъ нашата българска земя. Нещастieto и сълзитѣ сж засегнали всички обществени сръди, всички съсловия и корпорации. Злата участъ не пощади и Софийското туристическо дружество „Алеко Константиновъ“, което прѣзъ 1-та и 2-та бѣлкански войни изгуби тѣкмо единадесетъ свои члена! . . .

Проникнати отъ еднакви чувства, днесъ сме се събрали тукъ за на отдадемъ послѣдния почитъ и да се помолимъ за тия наши другари и близки, които загинаха доблестно на бойното поле, при изпълнението на своя дългъ. Тѣ сж:

1. **Капитанъ Иванъ Добровъ**,
Офицеръ отъ 6 п. търнявски полкъ.
2. **Инженеръ Панайотъ Киселковъ**,
Чиновникъ въ М-вото на общитѣ сгради.
3. **Димитъръ Гицовъ**,
Математикъ — чиновникъ въ Б. Н. Банка.
4. **Георги Мискановъ**,
Чиновникъ въ Б. Н. Банка.
5. **Ангелъ Ивановъ Братоевъ**,
Чиновникъ въ Б. Народна Банка.
6. **Асѣнъ Чолѣевъ**,
Чиновникъ въ Б. Земледѣл. Банка.

7. **Страшимиръ Кринчевъ,**
Писателъ, чиновникъ въ М-вото на Външнитѣ работи.
8. **Александъръ Спиридоновъ,**
Чиновникъ въ М-вото на Финанситѣ.
9. **Димитъръ Дончевъ,**
Чиновникъ въ Дирекцията на Статистиката.
10. **Лука Урушевъ,**
Чиновникъ въ канцеларията на Университета.
11. **Георги Михайловъ,**
Словослагателъ въ Държавната Печатница.

Както всички синове на България, м. г. по това време, тѣ потеглиха на бой съ войскитѣ, призпълнени отъ ентузиазмъ и горещъ патриотизмъ. Съ младенческо увлечение се спуснаха тѣ въ вихъра на борбата. И биха се мжжествено съ врага, за свободата на роба и величието на България. Винаги вѣрни на дългъ си, тѣ станаха жертва на прѣкомѣрна самоотверженостъ. Едни отъ тѣхъ сложиха кости по тракийски полета, още въ първитѣ сражения; други, слѣдъ като понесоха всички тягости и опасности на първата война, загинаха напоследъкъ въ позорната борба съ коварнитѣ ни съюзници.

Да, тѣ загинаха за своята родина. Загинаха доблестно, защото я обичаха свето; защото, като туристи, тѣ я познаваха отблизо и бѣха влюбени въ нейнитѣ красоти.

За своето отечество, за идеалитѣ народни, за свободата на брата робъ—тѣ дадоха най-скжпото и най-милото, което имаха—живота си. Но затова спечелиха неуведаема слава, която е най-голъма награда за смъртнитѣ.

Тѣхнитѣ гробове сж неизвѣстни, безкрѣстни, обрасли съ бурени. Но може ли доблестъта, славата, героизма да се затворятъ подъ мраморъ? Цѣлата земя е тѣхенъ мавзолей. Името имъ ще живѣе вѣчно въ нашитѣ души, памятьта имъ ще пълни нашитѣ сърдца.

Такива бѣха тия достойни български синове! . . . Отечеството ще имъ бжде винаги благодарно, потомството признателно.

Съ тѣхната смъртъ, Софийскитъ клонъ на Б. Т. Д. губи незабѣними членове, примѣрни другари, дългогодишни ратници въ областъта на туризма.

За васъ, родители, братя и сестри на покойнитѣ, загубата е още по-голъма. Но угъшавайте се и бждете горди, че сте имали такива близки и че сте дали най-скжпа жертва прѣдъ олтаря на отечеството. Честитъ е, който като Васъ, е удостоенъ да скърби съ най-благородната скърбъ.

Нека примѣрътъ на тия наши другари, които паднаха неутрашимо, като скжцински герои на бойното поле, служи за назидаение и подражание отъ всички, а идеалътъ, за който тѣ се бориха и който, за жалостъ, остана неизпълненъ, да бжде свещенъ за насъ.

Миръ на праха Ви, скжпи другари! Почивайте тихо въ най-найни гробове. Вечна Ви памѣтъ. Аминъ!

Капитанъ Иванъ Хр. Добревъ.

Членъ отъ Централното настоятелство на Българ. Туристическо-дружество, Командиръ на 16 рота отъ 6 пѣх. Търновски на Негово Величество полкъ.

Роденъ въ гр. Елена на 6 августъ 1876 година. Свършилъ Еленското III-о класно училище прѣзъ 1891 г., постѣпва въ IV кл. на Търновската гимназия. Слѣдъ като свършва V класъ на същата гимназия, прѣзъ 1892 год. постѣпва въ Военното на Негово Величество училище. При желанието си да се посвѣти на военната кариера, той свършва съ успѣхъ училището прѣзъ 1896 г. Още като юнкеръ е билъ назначенъ за ординарецъ при началника на западния отрядъ въ голѣмитѣ маневри при гр. Ловечъ, станали прѣзъ с. год. Произведенъ въ пръвъ офицерски чинъ — подпоручикъ на 1 януари 1897 година съ назначение въ 17 пѣх. Доростолски на Н. Ц. В. Вл. Александровичъ, полкъ за младши офицеръ. Отпослѣ бива приведенъ въ дисциплиналната рота и на 1 януари 1901 год. произведенъ въ чинъ поручикъ, а — въ чинъ капитанъ на 1 януари 1903 год., въ която рота служи до 1 януари 1909

год. Отъ нея дата бѣ приведенъ въ 6 пѣх. Търн. на Негово Величество полкъ, съ назначение ротенъ командиръ на 8 рота. Прѣзъ врѣме на мобилизацията, като се разви полкътъ въ боевъ редъ, кап. Добревъ бѣ назначенъ командиръ на 16 рота.

Той взе живо участие прѣзъ I-а освободителна война и въ голѣмия ожесточенъ бой при Селиолу—Гечкенли на 9 октомврий 1912 година, падна тежко раненъ отъ неприятелски куршумъ. На 13 сжщи мѣсець е починалъ въ с. Голѣмъ Баялжкъ (Казжлъ-агачска околия), гдѣто е и погребенъ.

Въ сп. Б. Т., кап. Добревъ е написалъ хубавата статия „Туристътъ и воинкътъ“, по случай излѣта на 6 май 1901 год. на Софийци до Сливница и Алдомировци, която статия е проникната съ горѣща любовъ къмъ родината и чувство на национална гордостъ. Написалъ е и много други съобщения.

Участвувалъ е въ редъ туристически събори, малки и голѣми излѣти, избираенъ е редовно за членъ въ Софийското настоятелство, а напоследъкъ и такъвъ въ централата.

Съ своя благъ и тихъ характеръ, той бѣ спечелилъ симпатиитѣ на всички ни.

Миръ на праха ти, незабавими герой! Нека твоя примѣръ послужи за свѣтълъ примѣръ на младото поколение. Ти записа името си въ историята съ златни букви, като изпълни най-свещения си дългъ къмъ родината, която безгранично обичаше.

Страшимиръ Кринчевъ.

Много и цѣнни сж жертвитѣ, които туристическата срѣда даде за България прѣзъ врѣме на ужаснитѣ и фатални войни, водени прѣзъ послѣднитѣ десетъ мѣсеца. Една отъ тия цѣнни жертви е и Страшимиръ Кринчевъ. На кого отъ четцитѣ на нашия органъ „Български туристъ“ не е познато това име, стоеще надъ многото и увлекателни описания на нѣкои отъ прѣлѣстнитѣ кжтве на нашата татковина, помѣстени въ него? Но не сж малцина туриститѣ, особено отъ Софиискиятъ клонъ, които го познаватъ лично и иматъ неизличими спомени за приятно прѣкарани часова прѣзъ врѣме на излѣтитѣ, въ които той тъй радушно участвуваше. И всички, щомъ узнаха за неговата прѣждеврънна и трагична кончина съ горестна душа скърбятъ за загубата на увлекателния и редкъ поетъ на таковината ни, а други пъкъ за загубата на единъ отъ обичнитѣ и примѣрни другари—туристи.

Роденъ на 15 августъ 1884 г. въ гр. Ямболъ, Кринчевъ завършва съ много добъръ успѣхъ прѣзъ 1898 г. IV кл. въ родния градъ и поради липса на срѣдства и др. причини, напуска училището. Както мнозина младежи, така и той, още отъ ранна възраст започва да се труди за своята прѣхрана. Работилъ една година въ издавания въ Бургазъ в. „Нова Епоха“, Кринчевъ отива въ Варна, прѣстоява до 1903 г., когато се завръща въ родния си градъ и постъпва на служба въ читалището до началото на 1904

г., слѣдъ което се залавя за работа въ една мѣдна мина около Бургасъ. Отъ тамъ, той се отзовава въ Пловдивъ, дѣто захваща хлѣбарство. Скоро напуска и него, и слѣдъ като отбива военната си тежба (1906 год), въ началото на 1907 г. Кринчевъ, почти безъ срѣдства, рѣшава се и заминава за Египетъ, отъ дѣто се завръща прѣзъ мѣсецъ юний с. г. Скоро слѣдъ това написва и издава книгата „Въ страната на палмитъ“. Идва въ София, постъпва на работа въ редакциитѣ на разни списания и вѣстници; послѣ става чиновникъ въ Дирекцията на Статистиката, а напоследѣкъ редакторъ на Българския бюлетинъ при Българската Телеграфна Агенция, дѣто го завари и историческия день — 17.IX.1912 год.

И на позива къмъ българския народъ за започване епическата борба за освобождение на поробенитѣ, Кринчевъ, както всички добри българи, не закъснѣ да се отзове въ казармата, зачисленъ въ редоветѣ на 37 п. Софийски полкъ. Впусна се и той съ свѣт-кавиченъ устрѣмъ въ величествената борба, безъ огледъ на опасности и безъ страхъ отъ смъртъта, защото съзнаваше, че това е за поробения братъ, за неговата родина, която той тѣй много бѣше обикналъ, както всѣки единъ туристъ, вникналъ въ нея, видѣлъ нейнитѣ прѣлѣсти, изпадалъ въ обаятеленъ захласъ отъ прѣлѣстнитѣ картини, наслаждавалъ се отъ нейния чистъ въздухъ и кристална вода.

Взелъ участие въ славнитѣ и исторически битки, въ състава на храбрата и безпримѣрна българска армия, която прогони потисника на свободата—турчина, недалече до стѣнитѣ на неговия прѣстоленъ градъ—послѣдната му опора въ Европа.

Но съ завършване войната съ турцитѣ, за голѣмо съжаление, не се тури край на крвопролитията. Българската армия, българскиятъ народъ вмѣсто да се завърне по домоветѣ си и се прѣдаде на своитѣ любими, мирни занаятия, да си отдѣхне отъ дългата и тежка борба, биде прѣдизвиканъ на нова неравна, позорна за човѣчеството, за славянството и днешния вѣкъ борба, за „освобождение“ на нашитѣ братя, за които ние водихме война съ турцитѣ, отъ неговитѣ „освободители“, вѣроломни български съюзници, сърби и гърци. Започна се нова междусъюзнишка или по право вѣроломно съюзнишка война, въ която Кринчевъ, за голѣма скърбъ намѣри прѣждевременно смъртъ. И почина Кринчевъ въ разцвѣта на своята младостъ, 29 годишенъ, слѣдъ еднодневно ужасно мъчение отъ добититѣ тежки рани, тамъ край дивния рилски кжтъ, за когото самъ той казва, че никога нѣма да го забрави. Да, угасна заедно съ хилядитѣ други, и скжпия за туриститѣ животъ на Стр. Кринчева, въ началото на мѣсецъ юлий 1913 г. край гр. Горна-Джумая.

Скроменъ по външность и характеръ, но пъленъ съ енергия и жизнерадостъ, Кринчевъ неможеше да остане чуждъ на благороднитѣ идеи на туризма. Въодушевляванъ отъ девиза „Познай и обикни родината си,“ Кринчевъ стана единъ отъ най-дѣятелнитѣ членове на софийския клонъ на Българското Туристическо Дру-

жество, защото пропжтувалъ и описалъ далечни страни, той не забравяше дълга си на българинъ, да обходи и се запознае отблизо съ своята родина, съ нейнитѣ неизброими природни красоти, които, за съжаление, сж съвсѣмъ чужди на още много и много българи. Не се задоволи той само да обикаля да се радва и наслаждава отъ хубоститѣ на България. Не! Знаейки, че има мнозина, които по небрѣжностъ, сж въ невежество за тия хубости на нашето отечество, и че има още мнозина, които нѣмайки възможностъ по разни причини да посетятъ прѣдѣснитѣ кѣтове на майка България, искатъ поне да се наслаждаватъ на хубавитѣ тѣхни описания, а най-вече, за да развие любовта къмъ родината и туристическото дѣло, Кринчевъ се зае да описва, съ своето леко поетично и увлекателно перо, посѣтенитѣ отъ него мѣста.— „Бѣлмекенъ“, „Св. Гора“, „Срѣдъ Рила“ и др.—това сж прѣкрасни описания за хубоститѣ на Българската природа и туризма, излѣзли изъ подъ перото на Кринчева.—А до колко Кринчевъ е обичалъ родната природа и туризма, свидѣтелствуватъ и тия негови думи, написани въ разказа му „Срѣдъ Рила“:

Никога въ живота си нѣма да забравя този дивенъ приоблаченъ рилски кѣтъ, който крие толкова очарования и неизразима поезия. Защото ако има мѣста, кждѣто вашето въображение бива всецѣло плѣлено отъ могщата красота на природата, кждѣто вашето мжничко „азъ“ се губи въ нейното величие и вие се сливате съ природата, като прѣчиствате душата си отъ всичко дребно, нищожно, чуждо ней и я възвишавате, то тие, бихъ казалъ, свещени мѣста, сж планинитѣ съ тѣхнитѣ най-високи върхове—истински олтари на поезията и красотата.

„А за кого сж достойни планинитѣ съ тѣхнитѣ най-високи върхове?—За туриста за скромниятъ поклонникъ на майчинитѣ природни красоти.“

Да, Кринчевъ нѣма да забрави тоя дивенъ, приоблаченъ Рилски кѣтъ, защото, уви!, като че ли сждбата му е била прѣдопрѣдѣлила да намѣри тамъ негдѣ въ покрайнинитѣ на тоя кѣтъ, своя раненъ, прѣждеврѣмененъ гробъ. Падна той въ величавата борба за ново освобождение на току що освобождения братъ, но сега не вече отъ вѣковния потисникъ, а отъ вѣроломни, непризнателни съюзници, които българинътъ извади изъ фалита и мизерията, въ която напоследъкъ сърби и гърци тѣнѣха.

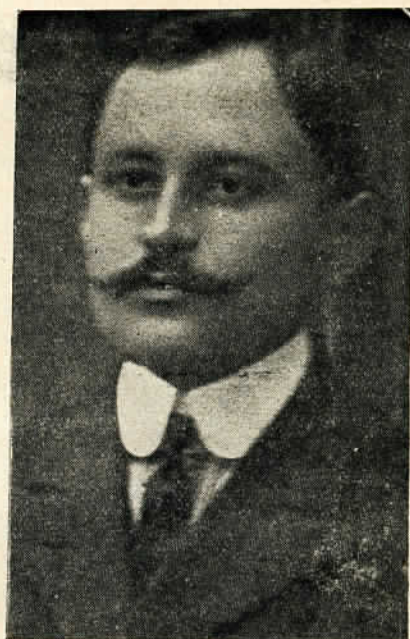
Нека любовта на Стр. Кринчевъ къмъ отечеството и туризма служатъ за примѣръ и нека всички се стараемъ да продължаваме неговия пѣтъ за популяизиране идеитѣ на туризма и нека обичаме родината си, тѣй нежно и самоотвержено, както поета Кринчевъ е обичалъ.

Поклонъ прѣдъ неговия незнаенъ гробъ.

Георги А. Мискановъ,

зап. подпоручикъ отъ 37-й п. полкъ, † 11 мартъ 1913 г.

За починалитѣ, особно пѣкъ падналитѣ на бойното поле само добро се говори. За добриятъ и милъ другаръ, Георги, това

Георги А. Мискановъ

е пълна безсмислица, понеже никой не може да намъбри, нито да помисли нѣщо лошо за него. Никой не може да посочи нито едно негово дѣло, или постъпка, която да би могла да се квалифицира като прѣстѣпна или най-малко вѣдна, било за отдѣлна личностъ, било за обществото. Въ ролята си на общественъ служителъ, той познаваше и се ръководеше отъ два принципа: Абсолютна честностъ, безкористие, строга справедливостъ и втори, пълна прѣданостъ къмъ дълга си.

Покойникътъ бѣ съ срѣденъ ръстъ, отворено чело, правилни черти на лицето, съ сериозенъ, но веселъ погледъ; той изобразяваше единъ момъкъ отъ устата на когото излизаше умна, бавна и приятна рѣчь. Съ извънредната благостъ на характера си, съ голѣмата си откровеностъ, той бѣ спечелилъ приятелството не само на Банковото чиновничество, въ срѣдата на което работи въ продължение на 5 години, но и на всички ония, които сж имали случай да се запознаятъ съ него.

Роденъ на 28 мартъ 1881 год. въ ст. София, той е свършилъ класическия отдѣлъ на I Софийска гимназия, а слѣдъ това Юридическия науки въ Соф. университетъ. Прѣзъ 1907 год. завършва Запасната школа въ Княжево, слѣдъ което прѣзъ 1908 г. постъпилъ книжководителъ въ Българската Н. Банка—Соф. клонъ, дѣто го завари и мобилизацията на 17 септември 1912 г. Отзо-

вава се веднага въ казармата и бива назначенъ за взводенъ командиръ въ II рота на 37-й пѣх. полкъ, въ бойоветѣ, на който полкъ и намѣри сланната си и прѣждевѣременна смѣртъ.

Отъ начало офицерски кандидатъ, скоро бива произведенъ въ чинъ подпоручикъ, покойниятъ Георги е взелъ участие въ всичкитѣ сражения на полка прѣзъ първата война съ турцитѣ (Люле Бургазъ и Чатаалджа), а на 11 мартъ 1913 г. при атаката на Чатаалджанскитѣ позиции при с. Сюрюнь-кьой, той бѣ пронизанъ въ сърдцето отъ неприятелски куршумъ, който веднага го повали и слѣдъ 15 минути, при най-тежки мъки, издѣхва. Погрѣбенъ е въ гробищата на сѣщото село и поставенъ на гроба му кръстъ отъ бѣлъ камъкъ.

Като туристъ, въ редоветѣ на Туристическата организация (Соф. клонъ) отъ началото на 1909 година, покойниятъ Георги Мискановъ се е отличавалъ съ своята прѣданостъ къмъ хубавото ни дѣло, съ своята готовностъ да крѣпи дѣто и както можеше, туристиката. Съ своя благъ характеръ и своего скромно държане, той си е спечелилъ симпатитѣ и уважението на своитѣ съратници—членове, до такава степенъ, че въ нааялото на 1911 год., въ годишното събрание, биде избранъ членъ въ контролния комитетъ, която длъжностъ е изпълнявалъ безукоризнено до като воената трѣба го повика въ редоветѣ на храбрцитѣ и за непрѣжалима скѣрбъ, немилостивия неприятелски куршумъ, го грабна за винаги.

Скъпи Георги, твоятъ безукоризненъ животъ и милъ характеръ ще имаме винаги за примѣръ, а твоето дѣло на самопожертвуваностъ за родни идеали, ще ни бжде вѣрата за възтѣржествуването на тия идеали.

Вѣченъ споменъ къмъ тебе, непрѣжалими Георги!

Ето едно писмо, написано день слѣдъ смѣртъта на Мисканова, отъ единъ неговъ приятель и то подъ грозната музика на продължаващитѣ стихийни бойове прѣзъ 11, 12 и 13 мартъ:

Чифликъ-Харачи, 13 мартъ 913 г.

Отъ нѣколко дена насамъ българскиятъ народъ наново е подложенъ на изтрѣбление. По какви съображения неznamъ, но ние пакъ воюваме и водимъ бойове, страшни, кървопролитни Боятъ при Селиолу на 9 октомври, бледнѣе прѣдъ тоя на 5 т. м. изнесенъ отъ нашия 37 полкъ. Боятъ на 5-ий не би могълъ да се сравни съ никой бой отъ най-ужаснитѣ всесветски войни. Въ 37 полкъ, който е рожба на 1-ий и 6-и полкове, съставенъ макаръ отъ хора по-възрастни отъ 30 години изнесе неочаквани и небивали усилия. Съ неподражаема енергия, съ стрѣмителенъ и непрѣстаненъ бой отъ 12 ч. на обѣдъ до 10 часа вечерта срѣщу кръстосанъ и стихийенъ неприятелски огънь. Турцитѣ недочакаха „на ножъ“ и отстъпиха къмъ с. Епиватосъ. Неприятелътъ, който имаше силна артилерия биде отблъснатъ само съ пушеченъ огънь

и съ слаба горска артилерия. Загубитъ ни сж: 35 убити на мѣсто, ранени 140, отъ които 69 — тежко. Офицери ранени 4, убити 1. Турцитъ имаха 5 пѣти повече убити и ранени. На 6, 7, 8, 9, и 10 по цѣлата линия нѣмаше усиленъ бой, освѣнъ на сѣверъ отъ насъ къмъ Черно море. Какви сж загубитъ на 1 и 6 полкъ незная, защото сж на 3 клм. отъ насъ натѣво. На бѣя на 5-ий къмъ страничното прикритие (къмъ морето) бѣха и прѣстоноаслѣдницитъ. Но нещастieto на народа не се изчерпи самъ на 5-и мартъ. На 11 т. м. въ 2 часа, по цѣлата линия се откри жестокъ бой. Ние имамте вече достатъчно артилерия. Противникътъ отъ януари до сега имаше възможность да се окопае и приготви. Мѣстата, които ние захвемъ на 29 до 31 октомври, миналата година безъ да пукнемъ пушка, сега оросихме съ пѣрой горѣща кръвъ. Ти знаещъ, че до 27. I. нашитъ войски бѣха до с. Каликратия. По заповѣдъ отъ горѣ—10-а дивизия ги отстѣпи. Вѣроятно, слѣдъ като турцитъ станаха надмѣнни съ довеждането тукъ 200 хилядна нова войска, нашитъ сж поискали да имъ начукатъ мордата и на 11-и почнахме настѣпление по цѣлия фронтъ отъ Черно до Мраморно море. На 2 ч. ние почнахме боятъ, койго трая снощи до 12-ий 10 часа и койго имаше за резултатъ прѣвзвманието на Чаклжскитъ височини и заемането на позицитъ при с. Арнаутъ-къой. Тая сутринъ е небивалъ до сега ужасъ. Боятъ при Люле-Бургазъ и Бунаръ-Хисаръ трая отъ 13—21 окт., боятъ при Чатаалджа отъ 4 до 6 ноември, но тоя бой, по ужасната си артилерийска стрѣлба, надмина всички. 11 и 12 мартъ бѣха дни на ужасни бури, на вулканны изригвания. И тукъ неприятельтъ не удържа, слѣдъ като упорито се би цѣли 20 часа. Снощи кжсно неприятелската артилерия панически бѣга къмъ Чатаалджа. Вѣроятно утрѣ, ний, нашата бригада, ще бждемъ при с. Каликратия,—старитъ позиции на I бригада която сега ще вземе нашето старо мѣсто—Чатаалджа. Какви сж нашитъ загуби още не се знае, но изглежда, че не сж поразителни. До тая минута има около 150 тежко и леко ранени. Единъ отъ убититъ, въ тоя бой на 11, е и нашия добѣрь Говошо, бѣдниятъ, когото азъ оплакахъ вмѣсто родителитъ му и всички тамъ въ София, пронизанъ съ куршумъ въ сѣрдцею. Вчера той биде погребанъ въ Сюрдюню-къой. Бѣдниятъ, койго взе участие въ боеветъ при Люле-бургазъ, при Чатаалджа въ центъра; на 5 т. м. въ лѣвия флангъ, на 11-и падна, като пѣрва жертва на жестокия бой. Бѣднитъ му родители и всичкитъ му свои, нека намѣратъ утѣха въ неговото примѣрно участие въ всички боеве отъ начало до край. Нека Богъ имъ бжде утѣха за усилията, които Геошо положи отъ 5 окт. до 11 мартъ. Хиляди сж майкитъ, бацитъ, братята, сестритъ, па и цѣлия народъ, които тжжно ще оплакватъ загиналитъ си миди, които далечъ отъ родина и майчини грижи станаха безжизнени трупове въ пуститъ поля и усои. Утѣхата нека търсятъ въ народнитъ идеали. Тая минута 8 часа, канонадата наново почва и азъ прѣкъсвамъ писмото си отъ душевна трѣвога отъ мжка, отъ неизвѣстността. Около насъ падатъ стотини гра

нати, шрапнели и куршуми. Какво ни очаква подиръ часъ, подиръ день никой, освѣтъ Богъ, незнае. . .

Прощавайте !

Инженеръ Панайотъ Киселковъ.

Една скъпа жертва на войната . . . Единъ способенъ български синъ, който загина прѣждеврѣменно, безъ да даде на отечеството си това, което можеше да се очаква отъ него. Единъ отличенъ специалистъ — техникъ. Единъ добъръ туристъ, художникъ по душа, който страстно обичаше природата и нейнитѣ красоти.

Такъвъ бѣ покойникътъ Киселковъ.

Роденъ прѣзъ 1883 г. въ гр. Добричъ, той получава първоначалното си образование въ родното си мѣсто, срѣдното — въ Варненската мъжка гимназия, която свършва съ много добъръ успѣхъ, прѣзъ 1900 год. Слѣдъ това, въ продължение на 2 години, той остава основенъ учителъ въ родния си градъ. Прѣзъ есента на 1902 г. заминава за Виена, гдѣто свърши наукитѣ си, като културенъ инженеръ, въ Hochschule für Bodenkultur прѣзъ 1906 г.

Слѣдъ завръщането си въ България, отбива военната си повинность въ школата за запасни подпоручици и бива назначенъ на служба въ Министерството на Земледѣлието. Това послѣдното го командирова най-първо по изучаване на р. Искъръ, около София; слѣдъ това го изпращатъ въ Пловдивъ, въ отдѣлението на родитѣ и най-послѣ, въ Т. Пазарджикъ, като секционенъ инженеръ въ тамошното бюро на водитѣ.

Прѣзъ 1908 год. държавата обяви конкурсъ за специализация по водното дѣло. Той се яви, издържа изпита и къмъ края на м. октомври, сжщата година, замина за Виена. Командировката му трая 2 години. Прѣзъ това врѣме той работилъ за специализирането си въ Австрия, Италия и Швейцария. Въ Парижъ е билъ въ врѣме на наводнениетъ прѣзъ 1910 год.

Интересувайки се твърдѣ много отъ въпроси, относящи се до неговата специалность, той се стрѣмеше да разшири кръга на своитѣ познания и проектираше да се запознае съ други страни, кждѣто водното дѣло е добръ застъпено. Въ проекта на бждащитѣ му изучвания спадаха Испания, Алжиръ, Египетъ и др.

Изнуренъ отъ усилена работа прѣзъ врѣме на специализацията си, той се завръща въ България съ разстроено здраве и става нужда да се върне обратно въ Швейцария и Южна Франция, за да се лекува. Слѣдъ 3 мѣсечна почивка, той си идва освѣженъ и закрѣпналъ. Наскоро слѣдъ това, той си подава оставката отъ М-вото на Земледѣлието, като недоволенъ отъ организацията на водното дѣло при него и постъпва на служба въ отдѣлението за воднитѣ строежи при М-вото на Общитѣ Сгради. Тамъ работи до деня на мобилизацията, която го заварва въ Пловдивъ. Постъпва като запасенъ подпоручикъ въ 8 п. Приморски полкъ, сражава се геройски съ неприятеля и въ боя при Караагачъ (Одринско), пада убитъ на 16 октомври 1912 год. Той почива въ единъ окопъ, подъ сѣнката на горичката, която се намира при с. Колиби, недалечъ отъ голѣмитѣ братски могили на войници и офицери отъ IV Прѣславска дивизия.

Трудолюбивъ и прѣданъ на занятията си, той е спечелвалъ навсѣкждѣ приятели, кждѣто е работилъ. Плодъ на неговото трудолюбие, сж два цѣнни писмени трудове, отъ които единиятъ по водното дѣло е издаденъ слѣдъ смъртта му отъ италианския професоръ Noocelli, а другиятъ озаглавенъ „Водното дѣло въ странство и у насъ“ — е едно огромно съчинение отъ около 400 страници, изработено съ най-голѣмо старание, което сега ще се напечати отъ М-вото на Общитѣ сгради.

Покойниятъ бѣше поклонникъ на туризма и самъ страстенъ туристъ. Екскурзиитѣ бѣха за него най-приятна почивка; тѣ го освѣжаваха и заякчаваха. Той взема участие миналата година въ излѣта до Мусала въ края на м-цъ юни. По тоя поводъ, ето какво пише въ писмото си отъ 5 октомври — деньтъ, когато се обяви войната: „Ходихме доста много, не сме спали цѣла нощъ, но въпрѣки това, не се осѣщамъ уморенъ, Рилската екскурзия съ ту-

риститѣ ме пригответи много добръ за походъ, затуй сега съмъ бодръ. Близко сме до неприятеля и скоро ще се срѣцнемъ.

На 22 октомври е получено послѣдното му писмо, въ което съобщава: „Побѣдоносно се носимъ напредъ. До сега влизахъ въ едно люто сражение (при Селиолу) и останахъ невръдимъ. Другото бѣше гонене на зайци. Какъ ще бѣде понататъкъ незнамъ“. Когато домашнитѣ му сж чели това писмо, той не е билъ вече между живитѣ.....

Миръ на праха ти, скъпий другарю!

Александъръ Хр. Спиридоновъ.

Прѣживяната война дълго врѣме ще изпълня отечеството съ трауръ. Десетки хиляди млади и способни синове на България отдадоха своя животъ на това кърваво дѣло. И въ мнозинството отъ герои и мъченици е невъзможно да се прѣдпочетатъ едни и забравятъ други. Всички най-прѣданно изпълниха своя дългъ. Но имаше хора, които заминаха на бойнитѣ полета, безъ крясъкъ и шумъ и при все това носиха тежкия кръстъ на войната търпеливо и безропотно до самия край на живота си.

Такъвъ бѣше загиналия Александъръ Хр. Спиридоновъ. Още си спомнямъ неговата тиха и блага усмивка, когато за сѣтенъ пѣтъ се видѣхме и простихме. Всички бѣха или много опиянени или много загрижени. Той, спокоенъ и усмихнатъ гледаше тичащитѣ нагорѣ—надолѣ софийски тѣпни и казваше „Нѣма какво, ще се върви . . .“ „И да се върнемъ живи, здрави нѣма да се върнемъ . . . може и да умра. Нищо . . . доста се наживѣхъ“. Това примирение и съ най-тежката участъ бѣ основна черта на неговата тиха и честна душа.

Много другари на Спиридонова незнаеха даже името му. Още отъ студентскитѣ години, заради неговата внимателностъ, услужливостъ и искрена дружба, бѣ наричанъ отъ приятели и познати „Свата“ и съ това особено и мило име бѣ познатъ на всички.

Той е роден на 4/XI 1883 г. въ гр. Севлиево. Тамъ започва своето основно и сръдно образование и го завършва въ I Софийска мъжка гимназия. А отъ 1905 до 1909 г. той слѣдва и завърши курса на правнитѣ науки при нашия университетъ. Служи една година като прогимназиаленъ учителъ. Прѣзъ 1910/1911 г. отби воената си служба въ школата за запасни подпоручици, гдѣто бѣ произведенъ въ чинъ „офицерски кандидатъ“. Войната го завари на длъжностъ „контрольоръ“ въ държавното смѣтководство при министерството на финансите. На 23 септември, прѣзъ миналата година, Спиридоновъ бѣ произведенъ въ чинъ „запасенъ подпоручикъ“ и на другия денъ замина на бойното поле като младши офицеръ въ 9 рота на I пѣх. софийски полкъ.

Както въ частния си интименъ животъ, тѣй и при изпълнението на всички повѣрвани му длъжности, той се е проявявалъ, като единъ крайно честенъ и добросъвестенъ човѣкъ. Неговата другарска вѣрностъ и неговата служебна точностъ бѣха извѣстни на всички, които го познаваха.

Разбира се, тѣзи му отлични качества блѣснаха по-силно въ тѣжкитѣ дни на войната, когато всичкитѣ добри и зли страни на човѣшката душа се проявяватъ най-открито. Той е останалъ докрай вѣренъ на своитѣ идеи за дългътъ къмъ службата, къмъ другари и къмъ подчинени.

И на 9/X мин. година, когато се е разгорялъ легендарния бой при Селиолу, Спиридоновъ хладнокръвно, съ самообладнието на истински герой е повелъ своитѣ войници сръщу ужасния ураганъ отъ куршуми и гранати. Всички, които сж били въ тѣзи грозни минути при Спиридонова помнатъ неговитѣ спокойни и твърди думи: „Небойте се момчета, вървѣте смело напредъ“. . . И за да бждатъ и тоя пжтъ думитѣ му послѣдвани отъ дѣла той безстрашно лѣтялъ напредъ, давайки на своитѣ другари по оръжие единъ голѣмъ примѣръ на себепожертвование, но това не траяло дълго. Парче отъ граната прѣсна неговото хубаво чело. Този смъртоносенъ ударъ не го смутилъ. Той се опиталъ да закрие раната съ кърпичката си и продължи напредъ, но силитѣ го напустнали и обяня въ кръвъ, той падналъ на земята и скоро издѣхналъ.

Така завърши живота си единъ добъръ и примѣренъ гражданинъ, незабравимъ приятелъ и скъпъ синъ на семейството Спиридонови, което за да изпие до дѣно горчивата чаша на войната, загуби въ съюзнишката война и по-голѣмия братъ на Александра — майоръ Спиридоновъ.

Ив. Т. Руневски.

Димитъръ Н. Гицовъ,

Зап. подпоручикъ отъ 3 и Бдински полкъ, † 10 ноември 1912 г. при Чаталджа.

Роденъ прѣзъ 1882г. въ Видинъ. Първоначалното и сръдното си образование е получилъ въ родния си градъ, а висшето — въ Софийския университетъ, по математика. Военната си повинностъ

Димитръ Н. Гишовъ.

отслужва въ школата за запасни подпоручици, слѣдъ свършването на която е произведенъ въ чинъ запасенъ подпоручикъ и зачисленъ въ 3 п. Видински полкъ.

Служебната си кариера започва като учител по математика при Врачанскага мъжка гимназия. Тамъ той прѣстоява само една година и постъпва слѣдъ това чиновникъ въ Бъл. Нар. Банка въ София, кждѣто го заваря и мобилизацията. Заминава незабавно за рсдния си градъ и заедно съ полка си, потегля за турската граница. Прѣзъ врѣме на войната взелъ е участие въ кръвопролитнитѣ сражения при Люле-Бургасъ, отличава се и бива назначенъ за командиръ на 3 рота. Сжщо и при форсирането на Чатадджанскиѣ укрѣпления, той е водилъ ротата си винаги напредъ и оцѣлява, за да падне убитъ, наскоро слѣдъ това, въ една нощна атака при Караколъ-Нокта, на 10 ноември 1912 год., заедно съ 60 души негови другари — войници отъ ротата му.

Доброствѣстенъ и акуратенъ, като учител и чиновникъ, той е билъ такъвъ и като офицеръ.

Като човѣкъ, той се отличаваше съ своя тихъ, благъ и скроменъ характеръ. Като туристъ, бѣше голѣмъ любителъ на природата и екскурзиитѣ. Ползуваше се съ добро здраве и бѣше изцѣржливъ. Въ послѣдното си писмо до своитѣ родители между другото пише: „При всичкитѣ несгоди на войната, като лежене въ окопитѣ, спането на открито и пр., азъ се ползувамъ съ отлично здраве и бодростъ“.

Миръ на праха ти, скромний другарю!

Лука Урушевъ.

Роденъ въ София, завършилъ VI кл. въ родния си градъ, напослѣдъкъ чиновникъ въ Университета, Лука Урушевъ напусна на 17 септемврий 1912 г. мирното си занятие и се отзова подъ знамената за започване борба за извоюване свобода на поробенитѣ. Като воленъ туристъ, той знаеше що, е свобода и колко скъпа е тя, затова и на драго сърдце се отзова на първия позивъ за тая борба.

Взелъ участие въ най-голѣмитѣ сражения при Люле-Бургазъ и Чаталджа, като войникъ на 37 п. Соф. полкъ, Урушевъ, съ своята неустрашимостъ, става достоенъ кавалеръ на войнишкия кръстъ „за храбростъ“. Незасѣгнатъ, обаче, отъ вражески куршумъ, той не бива пощаденъ отъ суровата зима, заболява и идва

на лѣчение въ Пловдивъ, гдѣто и прѣдава Богу духъ на 35 год. възрастъ.

Въ неговото лице, туриститѣ изгубватъ не само единъ добръ и милъ другаръ, но може да се каже и своя „пѣвецъ“. Обичанъ за своя извънредно благъ характеръ, кой отъ другаритѣ не си спомня за неговия мелодиченъ гласъ? За излѣтниците бѣше винаги голѣмо удоволствие да го иматъ въ своята срѣда, а и той много рѣдко отсѣствуваше отъ излѣти, защото винаги казваше: „по добръ усамотената, чиста природа, отколкото шумния и задушенъ градски животъ“. — Но жестоката съдба не пощади и тоя примѣренъ туристъ, който съ усмивка на уста затвори на вѣки очи, съ съзнанието, че си принася живота за благото на родината, която той тѣй много обичаше, и срѣдъ която винаги искаше да се любува, на нейнитѣ обаятелни красоти.

Поклонъ прѣдъ гроба на тоя прѣждеврѣмино загиналъ милъ туристъ. Вѣчна му память!

Димитръ Дончевъ.

Димитръ Дончевъ, роденъ на 6 януарий 1883 год., въ гр. Търново, гдѣто е получилъ и първоначалното си образование. Останалъ отъ малкъ безъ баща, Дончевъ се вижда принуденъ да напусне училището и заработи въ Дирекцията на Статистиката, дѣто го заварвв общата мобилизация.

По положението въ което се намираше Дончевъ не бѣше въ хармония съ неговия духъ и енергия. И колчемъ непоносима тѣга измѣчваше душата му, той бѣгашъ всрѣдъ природата, която, като майка го успокояваше. Влюбилъ се бѣ той въ нея, защото познаваше нейнитѣ красоти, знаеше нейното благотворно влияние върху духътъ му. И тая му любовъ къмъ българската природа и благородния починъ за свобода на перобенитѣ, ржководѣха Дончева въ священната борба, що се започна, въ която той не пожали, нито живота си. Падна убитъ при с. Гечкенлий, Лозенградско, на 9 октомврий 1912 г. въ сражението съ турцитѣ.

Съ неговата смъртъ туристическата срѣда изгуби единъ прѣданъ и ревностенъ свой членъ.

Поклонъ прѣдъ неговия незнаенъ гробъ!

Ангелъ Илиевъ Братоевъ.

Синъ на доста извѣстния кооператоръ Илия Братоевъ, е роденъ въ с. Пиргостъ, Русенска околия, въ 1889 год. Първоначалното си образование добива въ родното си село, прогимназиалното — въ гр. Русе, слѣдъ което постѣпва въ Свищовската държавна Търговска гимназия, която завършва съ успѣхъ. Слѣдъ завършване курса на търговската гимназия, Ангелъ Илиевъ, постѣпва въ Българската Народна Банка, отначало въ Шуменскиятъ клонъ, а по-

Ангелъ Илчевъ Братовъ

послѣ въ Софийскитѣ. Другаритѣ—колеги, банкови чиновници, дълго нѣма да забравятъ веселия и пѣргавъ Ангелчо, както галено го зевѣха. Неотдѣна единъ отъ неговитѣ колеги каза на пишущия тия редове: „има да търсимъ дълго врѣме чиновникъ, като Ангелча. Работата, която той вършеше сега е възложена на 2-ма души, които заедно я вършатъ много по-лошо, отколкото самъ той“.

Покойникътъ участвува въ войната като запасенъ подпоручикъ въ 23 Шилченски полкъ. Полкътъ, въ който се числеше покойникътъ взе живо участие при шурмуването на форта „Айвазъ Баба“, прѣвзимането на когото рѣши падането на гр. Одринъ. Раненъ въ една отъ атакитѣ на 12 мартъ, покойникътъ не излѣзе отъ редоветѣ на войската, прѣвърза самъ раната на гърдитѣ си, причинена отъ едно заблудено парче граната и всрѣдъ мощния вихъръ на епичната борба, при градъ отъ шрапнели, поведе взвода напредъ. Извършеного геройство не остана незабѣлвано отъ началството на покойника, което го и нареди съ „крѣсть за храбрость“. Слѣдъ падането на Одринъ, ний видѣхме обичайниятъ всички ни „Ангелчо“, минавайки прѣзъ София да бърза на пѣть за родното си село, да види и угъши баща си и да му вдѣхне вѣра за свѣтлото бъдаще на България, подъ чийто небосклонъ почваха да се движатъ черни облаци — прѣдвѣстници на голѣми катастрофи. На 20 мартъ отново виждаме любимиятъ покойникъ въ София, въ кръгъ отъ другари туристи весело да разправя за несполитѣ и удоволствията на войната. На 21 мартъ го изпратихме съ най-добри благопожелания, пратихме го, за да не го видимъ повече. На 17 юни, фаталниятъ за цѣлия български народъ день, рано изгрѣвашето слънце, при височинитѣ около Щипъ, обagri своитѣ лъчи съ топлината още кръвъ на милиятъ Ангелчо, отдадѣ на отечеството, което той като българинъ и туристъ обичаше повече отъ всичко

на свѣта, най-скжпото, което можеше да даде—своя животъ. Трупътъ на покойния е погребенъ въ двора на българската църква въ гр. Щипъ, гдѣто мръсната сръбска ржка свѣтотатствува надъ гробоветъ на загиналитъ български герои.

Покойниятъ бѣше единъ отъ най-ревностнитъ и дѣятелни туристи. Нѣма излѣтъ, направенъ отъ туриститъ прѣзъ 1909, 1910 и 1911 год. въ които „Ангелъ“ да не е вземалъ участие. Между другаритъ туристи, той се ползваше съ живи симпатии, бѣше обичанъ отъ всички. Наричаха го галено „Piccolo“. Туристическото Д-во има дълго да скърби за загубата на тоя свой редовенъ и дѣятеленъ членъ.

Миръ на прахътъ му и вѣчна памѣтъ!

София 8 ноември 1913 год.

Д. Г.

Асѣнъ Чолѣевъ.

Роденъ въ г. София на 18 априлъ 1884 год.

Слѣдъ завършването сръдното си образование, постъпва и работи три години въ Б. Земледѣлческа Банка. Слѣдъ това се посвѣщава на търговията.

Съ обявяването на общата мобилизация, въ качеството си на санитаренъ подофицеръ, постъпва въ редоветъ на армията и на 30 октомврий 1912 г. въ Лозенградъ, стана жертва на холерата. Остави въ немилостъ двама братя и една сестра, а дружеството лиши отъ единъ веселъ и пъргавъ членъ.

Миръ на прахътъ ти, скъпи Асѣне!

Александръ Ивановъ.

На връщане отъ Чаталджа търсихме неговия гробъ, за да отдадемъ другарската си почитъ и поставимъ приготвения отъ полка камененъ кръстъ, но уви! Напусто! Незнаенъ гробъ, оставенъ на забвение! Бойното поле засѣно. Златисти ниви покриватъ ужаситъ на страшната Бунаръ-Хисарска драма и трептящия имъ привѣтливъ цвѣтъ, ни канятъ на упокоение, на забрава. Но незабравими сж жертвитъ на тази кървава борба, Офицери, туристи и търновски граждани, въ дни на скърби и радости, съ сълзи ще си спомняме незабравимия другаръ,

Поручикъ Александръ Витановъ Ивановъ.

Роденъ на 23 октомври 1883 год. въ гр. Търново. Свършилъ VII кл. въ Видинската държавна гимназия и електротехниката въ Швейцария. На 15 септември 1905 година, постъпва въ Школата за запасни подпоручици, която свършва съ успѣхъ на 21 августъ 1906 година. Оставенъ за кадъръ въ клона на Военото на Н. В. училище, въ послѣдствие той постъпва въ сѣщето и на 15 февруарий 1908 година успѣшно свършва курсоветъ му. На 17 февруари бива произведенъ въ подпоручикъ и назначенъ за млдши офицеръ въ 25 Драгомански полкъ. На 7 Августъ 1909 година той бѣ приведенъ въ 20 п. Добруджански на Н. Ц. В. К. Кн. Прѣславски полкъ. На 19 февруари 1911 г. произведенъ въ чинъ поручикъ. Прѣзъ врѣме на службата му въ Търново, той участвува въ всички маневри, учебни команди и др. Съ особена грижливостъ, той постави цѣлата електрическа инсталация на помѣщенията на търновския гарнизонъ. При общата мобилизация на 17 Септември 1912 г., той бѣ назначенъ за командиръ на 13 рота, на която длѣжностъ остана до края на живота си.

Необикновено съвѣстенъ и прѣданъ къмъ службата, той бѣ офицеръ на труда и дълга, Всѣка негова служебна длѣжностъ се отличаваше съ проявената особена грижливостъ, умѣние и твърди познания. Въ най-трудната работа отъ общъ характеръ или по обучението и възпитанието, той влагаше надлежния животъ и завършваше я съ неимовѣренъ успѣхъ.

Като туристъ, той бѣ единъ отъ ревностнитѣ популяризатори на туризма. Участието му въ настоятелството се отличава съ проявената необикновена трѣскава длѣжностъ за общото прѣуспѣване на дружеството и оживотворяването на Търновската туристическа задруга. При уреждането на туристическитѣ излѣти и забави, той съ радостъ приемаше най-труднитѣ задачи. Добродушенъ, скромнъ, чистосърдеченъ, той бѣ любимъ отъ всички. Грижливо заетъ съ урежданieto на нѣкоя забава, той радостно говореше на младитѣ туристи: „Мжча се тукъ да ви създамъ обстановка за игри и веселия.“ И винаги засмѣнъ, той плѣняваше съ другарскитѣ си обноски.

Мобилизацията възроди неговия духъ. Безавѣтно прѣданъ на отечествения идеалъ, въодушевенъ отъ пламеннъ патриотизмъ, той твърдо се зае съ подготовката на ротата си. Прѣзъ врѣме на походитѣ, той прѣнасяше заедно съ войницитѣ, си всичкитѣ несоводи и лишения. Спечелилъ сърдцата имъ, той всичко можеше да поиска отъ подчиненитѣ си.

Настѣпи на 16 октомври Бунаръ-Хисарската борба. Вѣренъ на своя дългъ, той смѣло полете срѣщу врага. Нито ужасната артилерийска канонада, нито грозното свистенена безбройнитѣ куршуми не сломиха борческия му духъ и не го заставиха да залѣгне, за да се прикрие. Но уви! Неприятелския куршумъ не пощади неговия младъ животъ.

Прѣстана за винаги да тупти пламеното сърдце на този войникъ-герой.

Безподобното себепотричане и самопожертвуване ще останатъ паметни за търновското офицерство и гражданство и ще бждатъ светъ завѣтъ за поколенията.

Търновската турстическа задруга за винаги ще си спомня неговата неуморна, безпрътенциозна обществена дѣйность, като творецъ на оживотворяванието ѝ и като достоенъ защитникъ на хубавата България.

Търново, 18/XI 913 год.

М-ръ С-и-вѣ.

Долнобанскиятъ клонъ отъ Б. Т. Д. даде 2 скъпи жертви за свободата на роба:

1. Владимиръ Яначковъ.

30 годишенъ, жененъ има 2 дѣца, веселъ, енергиченъ, прѣдприемчивъ и неустрашимъ. Членъ ва много дружества. Като членъ на Колоездачното дружество е вземалъ участие въ всичкитъ сборове и състезания, въ които се е отличилъ между първитъ спортисти по бързина и изкуство.

Като записенъ войникъ отъ 22 п. Тракийски полкъ, въ време на военнитъ операции, е билъ винаги въ първитъ редове на борбата, като въ бойоветъ, съ своята храбростъ и самоотверженостъ е насърдавалъ войницитъ си другари, за което бива награденъ и съ орденъ за храбростъ, още слѣдъ Булаирскитъ бойове. Доброволно е вземалъ участие въ най-опаснитъ разузнавателни служби и съ рискъ на живота си. Когато другаритъ му го съвѣтвали да

бже по-прѣдпазливъ и да не се излага толкова рисковано, той съ сладка насмѣшка имъ отговарялъ и успокоявалъ. „Не бойте се, другари, мене ме куршумъ не лови!“ За голѣма скърбъ, обаче, неумолимата сждба не го пощади. Падналъ е отъ куршумъ, пронизанъ въ главата на 10 юний на Калиманското поле.

Между другаритѣ си остави неизличими спомени съ своятъ беселъ, привѣтливъ характеръ и блага душа.

2. Димитръ А. Кулински,

40 годишенъ, жененъ, има 4 дѣца, членъ на много дружества, примѣренъ учителъ, баща и гражданинъ. Тихъ, пестеливъ, самостоятеленъ. Като опълченецъ отъ 3-а рота 1-а дружина 7-и Опълченски полкъ, съ дивно търпѣние и готовность е изпѣлнявалъ всички нему възлагани строеви и канцеларски служби. При изпѣлнение на отечествения дългъ, холерата покоси скѣпния му животъ въ гр. Струмица, на 16 юний т. г.

Вѣчна памѣтъ и Богъ да ви прости, незабравими и достойни български синове!

А. Цв.

Георги Михайловъ Велиновъ.

Словослагателъ въ Държавната Печатница. Роденъ на 7 февруари 1888 година въ София. Стариятъ му баща, бившъ фелдфебелъ, сега пенсиониранъ, билъ произведенъ въ подпоручикъ, умѣялъ да възпита по голѣмия си синъ Георги да обича отечеството си, като истински българинъ. Срѣдствата на баща му не позволявали да му даде по добро образование и билъ принуденъ, слѣдъ като Георги свършилъ III класъ, да го даде на занаятъ. Постѣпилъ за словослагателъ въ Държавната печатница, веднага Михайловъ спечелва съ добро име между другаритѣ си и билъ всѣкога обичанъ отъ всичкитѣ.

Георги Михайловъ Велиновъ

Кото членъ—туристъ на Софийското дружество, той бѣше единъ отъ добритѣ и пѣржави туристи, членъ на така наречената „Летяща колона“.

Възпитанъ отъ старъ войнѣ-баща, да обича отечеството и народа си, той бѣше страстенъ туристъ и посѣщаваше излѣгитѣ всѣкога, когато имаше възможность.

Общата мобилизация на 17 септ. 912 г. го сварва въ редоветѣ на войската, въ 25-и пѣх. Драгомански полкъ. Като редникъ още въ първитѣ бойове се сражавалъ, като истински войнѣ. И би се Георги, храбро за свободата на поробенитѣ братя, македоно-одринци. За зла участь при Люле-Бугасъ на 16 октомври бива раненъ отъ граната, която като му закачила гжрдитѣ, отсича му лѣвата ржка. Слѣдъ това билъ занесенъ на лечение въ болницата на Лозенградъ, гдѣто на 3 ноември починалъ, слѣдствие на ранитѣ си.

Той падна, черната земя го прибра въ обятията си, обаче, почина като побѣдителъ, съ съзнанието, че земята, върху която се е сражавалъ ще остане българска. Уви!...

„Баримъ да бѣхме зели земята“, каза старата му, тежко опечалена майка, „ами останаха гробоветѣ имъ да се подиграватъ мръснитѣ турци съ тѣхъ.“ И очитѣ ѝ се напълниха съ сълзи, които почнаха да капятъ по старото ѝ лице.

Поклонъ прѣдъ храбрия български работникъ и родолюбецъ!

Писма отъ бойното поле.

II. На моятъ непрѣжсалимъ другаръ.

Позиция при с. Сухово (Сърбия), 22 юли 1913 год.

Стефанъ Цвѣтковъ.

Наближава година врѣме, откакъ надъ нашата млада и едва укрѣпѣла родина витае черния призракъ на смъртта и разрушението, като всѣки день покосява най-крѣпки и цѣнни стрѣкове отъ жизнената народна нива. Никоя природна стихия и бѣда не може се приравни по размѣръ и ужасъ съ войната — тая вѣковна напасть, що историята е узаконила за изтрѣблението и разорението на нациитѣ, за погубването на едни поколения за смѣтка на други и най-сетнѣ за реализиране на национални въждедения и свободи. И войната не е угрозяюща само съ жертвитѣ, които студениятъ металъ и човѣшката стрѣвностъ зиматъ прѣзъ врѣме на сраженията. А тя влѣче слѣдъ себе си и други жестоки съпжтници, изкупувани съ тройно по-вече човѣшки жертви. Тежкитѣ несгоди и лишения, върлуващитѣ епидемии и душевнитѣ терзания, за голѣма скръбъ, отниматъ, обикновено, изъ между физически по слабосилнитѣ и нѣжни по отхрана, но развити по умъ и духъ. Чезне бърже интелегенцията, общественитѣ ръководители, надеждата на нацията.

Къмъ плеядата отъ тия млади, пълни съ духовна енергия и работоспособни български синове, които починаха, е и нашиятъ за всѣгда обичанъ и непрѣжалимъ другаръ и съмишленикъ Стефанъ Цвѣтковъ, учителъ по математика въ III Софийска м. гимназия. Роденъ въ гр. Търново, дѣто съ отличие завършва тамошната гимназия, той постъпва въ Софийския университетъ, да слѣдва по математика—наука, къмъ която е ималъ неударжима наклонность и голѣма възприемчивость. Веднага съ завършване Соф. математиченъ факултетъ, прѣзъ 1901 год., той се отдава на свѣтлото и благодарно поприще на народенъ просвѣтителъ. Бива назначенъ въ Казанлъшкото пед. училище, дѣто извънъ училищната научна и възпитателна работа, и уморно е работилъ за гражданската пробуда и развитие, особено съ участието си въ урежданитѣ отъ д-во „Искра“ вечерни курсове и народни четения. Слѣдъ тригодишна дѣйность тамъ, прѣмѣства се въ III Софийска м. прогимназия, а двѣ години слѣдъ това минава въ III-та м. гимназия въ София, дѣто го и свари деньтъ на мобилизацията. По сѣмейни причини, той е билъ облекченъ отъ военна тегоба, но още съ първия отечественъ зовъ, той заминава за Търново, дѣто бива зачисленъ като санитаръ въ една отъ ротитѣ на 18-и полкъ. Пжгува съ полка и юнашки понася несгодитѣ и лишенията, до като при Чаталджа, още прѣзъ ноемврий м. г, заболѣва отъ тифусъ и бива евакуиранъ въ столицата. Едва що се спасилъ отъ грозната смъртъ и слабо повъзобновилъ сили и здравие, той трѣбваше да приживѣе още двѣ съкрушающи изпитни: Прѣзъ врѣме на майското примирие замина за Търново да види разрушения отъ землетресението бащинъ домъ, дѣто бѣднитѣ му родители прѣкарвали послѣднитѣ години на своето тихо съществуване, и за които Стефанъ бѣ единственната подпора. Още болничавъ и слабъ, почва се втората братоубийствена война. Готвейки се да трѣгне да поеме отново своята работа въ полка, болѣстътъ повторно го поваля на легло, съ горчивага участъ да замине отъ тука правото за вѣчността. Въ зори на 18 юли склопи очи въ ний-цвѣтущата 34 годишна възраст—едва що почналъ да дава плодетѣ на своята мисль и неуморно трудолюбие. Живѣ той малко, но прѣзъ дѣто мина остави една свѣтла и неизгладима бразда на симпатия, обичъ и дълбоко уважение. Удивително благъ по характеръ, нѣженъ по душа, природно надаренъ, но скромненъ до трогване, той напусна живота съ вѣчната си усмивка на лице и неугасима вѣра въ прогреса и близкото благополучие на народитѣ, на българската нация. До край остана непрѣклоненъ на своя идеалъ за създаване най-благоприятни условия за благоденствието и духовното развитие на широкитѣ народни маси. По призвание даренъ за учителъ, той леко и непринудено импулсираше младежътъ къмъ духовно съвършенство, и физическо уячкане, а за насъ той ще остане единъ отъ въодушевенитѣ съратници за развитието на демократичната мисль и културния напредѣкъ на страната.

А какъ въодушевлено бѣ привързанъ къмъ майката—природа! Кой не е срѣщалъ благия и милъ образъ на Стефана Цвѣтковъ да броди, често самъ, изъ околноститѣ на София? Въ бурно врѣме, при снѣгъ и дѣждъ, всѣкога ще срѣщнете блѣскаво черната брада и широко черната връзка на Цвѣткова да се развѣватъ тамъ горѣ изъ пипиниерата, изъ културата на Борисовата градина. Последната загубва най-скжпото си дѣте, загубва своятъ най-вѣренъ и постояненъ гостенинъ.

Поклонъ прѣдъ свѣтлия ти духъ, непрѣжалими и незабравимъ другарю!

Запасенъ поручикъ *Б. Н.*

Дружественъ животъ.

Подновенъ клонъ. Т. Пазарджикския клонъ „Славиеви гори“ на Бѣлг. Туристическо дружество има първото си засѣдание на 26 т. м. въ което избра настоятелство на дружеството, въ съставъ:

Прѣдседателъ: Ив. Васковъ, учителъ въ гимназията. Подпрѣдседателъ: Тр. Благоевъ, учителъ въ прогимназията. Касиеръ: Т. Паневъ, учителъ въ гимназията. Секретаръ: Д. Григоровъ, учителъ въ гимназията. Допълнителенъ членъ: Ал. Косовски, чиновникъ.

Всички членове на сжщото дружество, за обща радостъ, се завърнаха живо-здроаво отъ бойнитѣ полета.

За всички останали клонове, свѣденията ще помѣстимъ въ идния брой.

Пожелаваме бързи успѣхи на „Славиеви гори“! Здравѣйте!

Хроника.

Редакцията привѣтствува и поздравлява всички туристи и абонати на списанието съ новата 1914 година.

Негово Ц. В. Прѣстолонаслѣдникътъ князь Борисъ е изявилъ желание да получава списанието *Български Туристъ*, органъ на туристическитѣ дружества въ Бѣлгария.

Блѣскавъ успѣхъ на столичния туристиченъ клонъ. Броятъ на членоветѣ на Софийския клонъ на Б. Т. дружество, е вече прѣвишилъ 300 (триста). Прави приятно впечатление, че интересътъ къмъ изучаване и упознаване природнитѣ красоти на отечеството ни, бързо се засилва у нашата интелигенция. Дружеството се надѣва, въ скоро врѣме, съ съдѣйствието на многото си съзнателни членове да улесни дружествената обширна програма, която си е поставило за разрѣшение.

— 50 —

Въ скоро врѣме, по инициативата на дружеството, столицата ще бжде снабдена съ единъ *врѣмепоказателъ*—за температурата барометрическото налѣгане, въздушните течения, вѣтроветѣ, километрически разстояния до блѣжити мѣста и пр. Дружеството е влѣзло въ споразумение съ дирекцията на кинематографическия „Модеренъ театъръ“ и дирекцията е вече възприела предложението, при интереснитѣ излѣти, да съпроизвежда излѣтницитѣ и приспичва живописнитѣ мѣста на България. При специална програма, „*турист. ки вечери*“, ще бждатъ прѣдставени тия ленти на нашитѣ хубави родни кѣтове. Тази похвална постѣпка ще допринесе много за поощрение на туристиката и отклони гражданството отъ прашнитѣ и задушни кафенета.

Ние привѣтствуваме столичното туристко настоятелство за проявената му дѣйность, като му пожелаваме още побързи успѣхи.

Длъжни сж и другитѣ клонове да послѣдватъ примѣра на столичния си събратъ.

Само чрезъ солидарна и усиlena работа туристичното дѣло въ България, ще реализира своитѣ благородни прѣдначинания и ще извоюва значителни облаги за любителитѣ на природата и за своитѣ членове.

Пакъ изъ дѣйността на Соф. клонъ. Настоятелството е взело похвалната инициатива за изработването на двѣ раскошни табла въ размѣри 198/135 и 149/175 см., които въ скоро врѣме ще бждатъ поставени, едното на Софийската гара, а другото на Царибродската.

Таблата сж отъ снимки на най хубавитѣ мѣсности на отечеството ни и ще служатъ за насърчение на туристиката у насъ.

Ето още единъ примѣръ за подражание отъ другитѣ клонове на туристическитѣ ни дружества.

Голѣмъ зименъ излѣтъ. Столични туристи готвятъ излѣтъ прѣзъ коледнитѣ празници до Рилския манастиръ. Маршрутъ: Радомиръ—Дубница—с. Кочариново—с. Рила—Манастиря. Прѣстояване три дена, като днитѣ се използватъ въ едnodневни малки излѣти изъ дивната и величествена околность на манастирската котловина. Зимата придава особна красота на планинскитѣ мѣста. Екскурзията ще трае 8 дена. Трѣване 21 т. м., 8 часа вечерта.

Ние облажаваме и привѣтствуваме смѣлитѣ туристи.

Сезонътъ на излѣтитѣ се открива. Софийскиятъ клонъ и нѣкои конове отъ провинцията уреждатъ едnodневни излѣти изъ близкитѣ околности за началото на идната 1914 година. Ние вѣрваме, че новата година ще бжде много плодoвита за туристичнитѣ организации, а особено съ малки и голѣми излѣти. Замисля се още отъ сега, щото на пролѣтъ да се устроятъ редъ излѣти изъ новитѣ български земи, къмъ Бѣлото море. Това е първия дългъ на туристичната организация. При това новиятъ край е крайно красивъ и интересенъ за любителитѣ на природата.

Настоятелството на Софийския клонъ. и на Б. Т. Д. моли своитѣ членове да съобщатъ въ най-скоро врѣме точнитѣ си адреси, за да може на врѣме да имъ изпраща списанието и кореспонденцията до тѣхъ.

Мнѣние за бъдещата дѣйность на туристическитѣ д-ва. Единъ младъ туристъ дава слѣдното мнѣние за развитието на туризма, имайки прѣдъ видъ сждбоноснитѣ събития, станали прѣзъ послѣдната година и прѣдстоящитѣ национални задачи на България: 1) Прѣпоръчва военна дисциплина прѣзъ врѣме на излѣтитѣ.

2) Да се пѣятъ прѣзъ врѣме на марша и почивкитѣ добрѣ разучени бойни пѣсни и маршове.

3) Прѣзъ врѣме на пжтуването, отъ врѣме на врѣме, да се върви въ тактъ, разбира се, при добритѣ пжтища.

4) При пристигането на опрѣдѣленото мѣсто и слѣдъ почивката, да се играятъ полѣзни за здравето игри и упражнения (който може и желае).

5) Да се снабди дружеството (клона) съ бойни пушки и при почивкитѣ (на безопасно мѣсто), възрастнитѣ туристи, служили въ редовеѣ на войската, да упражняватъ по младитѣ и неслужилитѣ въ стрѣлбата и военното изкуство, като съ това ще упражнятъ и себе си. Всѣки да си носи патрони.

6) Излѣтитѣ да се правятъ по-често и по-далече.

7) Да се правятъ снимки на хубави природни кжтове, които като пощенски карти, биха принесли доста въ касата.

8) Да се поканятъ дружественитѣ членове, които участвуваха въ Балканската война, да дадатъ въ сп. Б. Т. описания, както на походитѣ и сраженията, въ които сж участвували, тъй и на хубавитѣ мѣстности, които сж видѣли прѣзъ врѣме на 10 мѣсечното си странствување, изпълнявайки дълга си къмъ родината.

Д. Г. С.

На изложението, пзпратено до централата отъ настоящелството на *Юношкия туристиченъ сѣюзъ* (Русе) ще отговоримъ допълнително.

Ние сме доволни отъ прокаранитѣ въ него възгледи и надѣваме се, че слѣдъ едно уяснение на повдигнатитѣ въпроси, ще дойдемъ до пълно съгласие за солидарна и обща работа. При днешнитѣ тежки политически, стратегически и обществени условия на България, хвала на тия, които първи дадатъ примѣръ на *обединение и събиране на сили*, въ каквото и да е културно и народо-полѣзно прѣдприятие. Частно, нашата идея на зараждащия се *националенъ туризъмъ* ще успѣе само ако организацията ни стане силна и обхване широкитѣ маси на умственитѣ и практически работници.

Ние сърадваме на младитѣ и ревностни туристи! За една здрава и калена въ борбитѣ нация, като нашата, разлика между възрастни и млади, между старци и дѣца, между жени и мъже, по отношение обичьта имъ къмъ родната природа, къмъ нацията, изобщо къмъ родината—такава разлика нѣма и не трѣбва изку-

ствено да се създава. Туризмът не е спортъ за надбѣгване и атлетна борба, нито пъкъ състезание за умствено прѣвзходство, а развитие на неугасимо чувство за упознаване и обикване на родината, за физическо и нравствено каляване, добити чрѣзъ колективенъ и организиранъ туризмъ. Здравѣйте!

Благодарностъ. На младия художникъ при Държавната Техническа гимназия въ София, Димитъръ Ивановъ, редакцията изказва искрена благодарностъ за изработената отъ него красива рисунка—Лѣтящъ орелъ, за корици на списанието.

За списанието Български Туристъ. За да се осигури финансовата страна на дружествения органъ, съ което да се обезпечи наврѣменото му и редовно излизане, редакцията намира за необходимо:

1) Настоятелствата на клоноветѣ да събератъ абонаментитѣ отъ дружественитѣ членове за новата XII год. и сумитѣ веднага да се прѣпратятъ въ централата. (Адресъ: Чрѣзъ редакцията на Бълг. Туристъ, за касиера на Б. Т. Д. София).

2) Списанието да се проагитира между младежи, работници, ученици и пр., като се запишатъ нови абонати, не членове. Абонаментътъ отъ 2 лв. сравнително е малъкъ и достъпенъ за мнозина. Изисква се само по-голяма настойчивостъ при записването и събирнето на сумитѣ. При това дава се едно безплатно течниие на всѣки, който запише десетъ абонати. За членове на Юнашкия Туристъ. Съюзъ и за ученици, абонаментътъ е само 1 лв., и то винаги *предплатенъ*.

3) Апелираме къмъ по дѣйнитѣ и по щедри туристи да откриятъ подписка и подпомогнатъ *фонда на сп-Български туристъ*. (Основанъ отъ XI ред. конгресъ въ Пловдивъ).

4) Списанието за сега почти нѣма сигурни сътрудници. Мнозина отъ тия, които изпращатъ ръкописи, вършатъ това съ осждителна небрежностъ, по външностъ и литературна стойностъ. Заключаваме, че дългътъ къмъ общото дѣло или още е въ зародиша си, или пъкъ се е изпарилъ. По тоя начинъ неможе да се очакватъ значителни подобрения на списанието.

Повтаряме, сп. *Български Туристъ* е колективенъ грудъ и всѣки членъ трѣбва да изпълни задължението си къмъ него. Особно това трѣбва да сторятъ клоновитѣ настоятелства. Нека да не подражаваме и тука на величавата природа: да цѣвтимъ прѣзъ пролетътъ, а да замираме прѣзъ зимата. Вижда се, че мнозина се сѣщатъ за туризмъ само слѣдъ пукването на пролѣтътъ. . . .

Господа настоятели и дѣйни членове, притечете се да подкрѣпите материално и съ цѣлното си сътрудничество списанието, за да отговори послѣдното на своята задача.

Едно културно прѣдначинание и народополѣзно дѣло вирѣе и се развива само при съзнателната подржка на всѣки участващъ въ редоветѣ му.

Отъ редактора.

Съдържание

на XI год. отъ Б. Т.

I. Статии, организационни и възпитателни:

	стр.
<i>Д. Костовъ.</i> — Дисциплината на излетитѣ	1
<i>Б. Наслѣдниковъ.</i> — Туризмътъ за сѣврѣмненото обра- зование	75, 88
<i>Б. Наслѣдниковъ.</i> — Слава вамъ, храбри български войници!	1 (кн. 7, 8)
<i>Б. Н.</i> — Въ паметъ на погиналитѣ прѣзъ войната туристи	3
<i>Н. Д. Смиловъ.</i> — Кратки свѣдения върху — „Touring club de Belgique.	18 (кн. 7 и 8)
<i>Б. Наслѣдниковъ.</i> — На загиналитѣ за отечеството туристи — <i>Д-ръ П. Козаровъ.</i> — Рѣчь за загиналитѣ столични туристи. . .	

II. Природоописание и пътешествия.

<i>С. Н. Додовъ.</i> — До Загребъ и Любаяна и тѣхнитѣ тури- стически организации. Въ постоянна.	14, 70
<i>Прѣвелъ Х.</i> — Остаряване и умирање на планинитѣ.	23
<i>Страшимиръ Кринчевъ.</i> — Пътувание изъ Родопитѣ	34, 49
<i>Хр. Рибаровъ.</i> — Излѣтъ на Юндолицъ.	44
<i>Н. Илиевъ.</i> — Помпей	78, 94
<i>К-нъ Хр. С-й-въ.</i> — Излѣтъ до гр. Габрово	79
„ „ — Излѣтъ до село Арбанаси	21 кн. 7, 8
<i>Стихове:</i> Герганъ, Хр. Ц. Борина, Ванка	42, 2 и 6 (кн. 7, 8)

III. Окръжни отъ Централното настоятелство.

	стр. 33, 99, 4 (кн. 7, 8)
Програма за XII съборъ	85
XII редовенъ съборъ на Б. Т. Д. въ Дубница.	7 (кн. 7, 8)

IV. Дѣйность на дружествата:

Годишенъ отчетъ	18, 64, 81, 95, 98
Дружественъ животъ	27, 48, 67, 83, 102

V. Биографи на загинали прѣзъ войнитѣ туристи:

Кн. 9 и 10. (в. стр. 2 на корицитѣ).

VI. Хроника и разни

Призрака на Брокенъ въ французскитѣ Алпи	25
Основаване пътнишка канцелария въ Петербургъ	25
Весела страница отъ живота прѣзъ войната	24 (кн. 7, 8)
Разни	30, 47, 83
Хроника	23
Вѣсти	стр. 29
Книжнина	(27 кн. 7)
За списанието Бълг. Туристъ	кн. 9, 10) 62

ПОКАНА

за записване абонати на сп. *Български Туристъ*. Годишна цѣна 2 лв. За членове на Б. Т. Д., такива на *Юнашкия Туристиченъ съюзъ*, както и за учащата младежъ, списанието се *отстъпва само за 1 левъ, винаги прѣдплатенъ*.

№.....	Име и прѣзвие	Адресъ (мѣстожителство и занятие)	Сп. Български Ту- ристъ, год. XII (1914 г.).	Памѣтна туристич- на книжка (бр. 9 — 10 г. XII) цѣна 0·30 лв., за ученици и членове 0·20 лв.	Хигиенана туриста, отстъпва се за 0·40 лв.

Тоя листъ се откъсва и изпраща до редакцията (София, ул. Маринъ Дриновъ, № 18) до 15 януари 1914 г., за да се опредѣли тиража на списанието, год. XII и състави точенъ списъкъ на неговитѣ абонати.

Мария Т. Наслѣдникова,

ДИПЛОМИРАНА ЗЖБОЛЪКАРКА.

Работи при пълна гаранция на здравина, качество на материала, чистота и образцова техника.

Приема отъ 9—12 ч. прѣдъ обѣдъ и отъ 2—5 слѣдъ обѣдъ
София, ул. „Позицано“, № 4.

ТУРИСТИЧНА ЛИТЕРАТУРА.

Хигиена на туриста, отъ д-ръ П. Ив. Стояновъ. Издание на Централното настоятелство. Цѣна 70 ст. Отстъпва се за 50 ст., отъ които 10 ст. сж за касата на дружествения клонъ или на спомоществателя.

Сп. Български Туристъ, I—XI годишници. За цѣната, специално споразумение съ Централното настоятелство, София.

Издания на Соф-то Туристично д-во:

1. Пжтеводителъ на София и околността ѝ. Цѣна 1 л
2. Отъ София до Петербургъ, цѣна 0'20.
3. Лѣтувания и пжтувания въ Америка, цѣна 0'20.
4. Годишенъ сборникъ отъ туристични сказки, 1900 г. Цѣна 0'50.

Сп. БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ приема обявления при доста износни условия.

Хотелиери, гостилничари, търговци на туристични вѣщи, книжари, усигорителни д-ва, кинематографи, проекционни апарати, фотографии, автомобилни кжщи, технически бюра, лѣтни курорти, бани и др. ще намѣрять чрѣзъ Б. Т. широка реклама за своитѣ артикули.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА ЗА XII ГОДИНА НА СП

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ,

органъ на туристическитѣ дружества въ България. Илюстрирано литературно списание за упознаване и обикване чрѣзъ туризмъ българската природа.

Редакторъ: **БОРИСЪ НАСЛѢДНИКОВЪ.**

Отъ януари 1914 год. списанието започва XII-та година. Ще излиза редовно къмъ срѣдата на всѣки мѣсець (освѣнъ юли и августъ) и ще застъпва слѣднитѣ отдѣли:

1. *Художественъ отдѣлъ:* описания на родна природа, пжтешествия, излѣти, национална култура и пр.

2. *Стихотворения съ подобни мотиви и изгледина красиви мѣстности.*

3. *Организационни статии и мнѣния за популяризация задачитѣ на туризма.*

4. *Хумористиченъ отдѣлъ* на случки и анекдоти при пжтуване и народни нрави.

5. *Мнѣния и постъпки за солидарна работа съ други спортни организации.*

6. *Дружественъ животъ.* Дѣйностъ на централата и клоноветѣ и извоювани блага за членоветѣ.

7. *Туристична хроника.*

8. *Вѣсти за туризмъ изъ чужбина.*

9. *Отзиви и трибуна за спортъ и успѣхи на туристичното д-во.*

10. *Книжнина, поща и пр.*

Абонаментътъ на Б. Т. е 2 лв. годишно; въ чужбина 2.50 лв., отдѣлна книжка 0.20 лв.

За членоветѣ на Б. Т. Д., тия на Юношкия Турист. Съюзъ и за учащата младежъ, сп. *Български Туристъ* струва годишно **ЕДИНЪ ЛЕВЪ, ВИНАГИ ПРѢДПЛАТЕНЪ.**

Тия, които ще подновятъ абонамента си, нека яватъ въ редакцията: ул. *Маринъ-Дриновъ, 18-София.* Нови записвания ставатъ чрѣзъ клоновитѣ настоятелства, телеграфо-пощенскитѣ станции и направо въ редакцията.

На спомоществувателитѣ 10% отстъпва.

Всѣки, който обича природата и иска да познава България, длъженъ е да получава Български туристъ.

Другари туристи! Разпространявайте сп. **БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ**, за да може въ скоро врѣме да застигне европейскитѣ списания отъ подобенъ характеръ.

== Туристи, ученици, работници четете сп. **Български Туристъ!** ==